

Europos regionų komiteto nuomonė „Darnaus vystymosi tikslai (DVT) – pagrindas ES ilgalaikiai strategijai dėl darnios Europos iki 2030 m.“

(2019/C 404/04)

Pranešėjas:	Arnoldas ABRAMAVIČIUS (LT/EPP) Zarasų rajono savivaldybės tarybos narys
Pamatinis dokumentas:	Komisijos komunikatas – Diskusijoms skirtas dokumentas „Darni Europa – iki 2030 m.“ COM (2019) 22 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. teigiamai vertina ES diskusijoms skirtą dokumentą „Darni Europa – iki 2030 m.“ ir ragina Europos Komisiją ir Europos Vadovų Tarybą Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. ir jos 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT) įgyvendinimą pripažinti vienu iš savo politinės darbotvarkės prioritetų ir nustatyti, kad tai bus visa apimantis būsimo ES strateginio plano tikslas 2019–2024 m. laikotarpiu ir vėliau; taip pat tikisi, kad naujoji Europos Komisija sudarys sąlygas imtis veiksmų visai ES skirtos darnaus vystymosi strategijos ir įgyvendinimo plano forma, kaip jau buvo raginama 2018 m. spalio 18 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose;
2. sutinka su visapusiška DVT kaip pagrindo politiniams veiksams, skirtiems įvairiems – ekonominiais, socialiniams, aplinkos, valdymo ir išoriniams – iššūkiams įveikti, apibrėžtimi ir tvirtina, kad visi veikėjai turi vienodai suprasti, kas yra darnus vystymasis ir DVT, nes tik taip bus galima visiškai juos įgyvendinti siekiant žmonių ir būsimų kartų gerovės. Pirminis ketinimas yra panaikinti skurdą ir mažinti nelygybę, nepaliekant nė vieno nuošalyje, sukurti taikų pasaulį, siekti klestėjimo ir jį skleisti neviršijant mūsų planetos galimybių;
3. teigia, kad 17 DVT yra universalūs ir nedalomi ir kad veiksmų, kurių imamasi jiems įgyvendinti, suderinamumas įvairiose politikos srityse, yra svarbus pažangos elementas;

Nuo diskusijų prie veiksmų

4. mano, kad iš trijų Europos Komisijos pasiūlytų scenarijų, skirtų paskatinti diskusijas dėl būsimo ES žingsnių Darbotvarkei iki 2030 m. įgyvendinti, 1 scenarijus yra vienintelė galimybė imtis tiek ES vidaus, tiek išorės veiksmų, apimant visas politikos sritis;
5. sutinka, kad atsižvelgiant į DVT kompleksiskumą ir RK ir EBPO apklausos, skirtos vietos ir regionų veiksams DVT srityje (¹), rezultatus, būtina reikia visa apimančios ES strategijos įgyvendinimui visais valdymo lygmenimis koordinuoti, nustatant tikslus su terminais ir numatant konkrečius rezultatus, kuriuos reikėtų pasiekti 2030 m., kartu nustatant stebėsenos ir peržiūros mechanizmus, taigi, reiškia pritarimą 1 scenarijui;
6. pabrėžia, kad DVT įgyvendinimo uždaviniai ir susijusios politinės strategijos turėtų būti nustatomi derinant principus iš „apačios į viršų“ ir „iš viršaus į apačią“, įtraukiant visus valdymo lygmenis ir atitinkamus suinteresuotuosius subjektus ir iškeliant šalies lygmens ir regioniniu požiūriu diferencijuotų uždavinių grupes. Ši strategija dėl darnios Europos iki 2030 m. turėtų pakeisti dabartinę strategiją „Europa 2020“;
7. tvirtina, kad ES institucijos ir valstybės narės turėtų nedelsdamos paspartinti savo veiksmus DVT srityje ir integruoti juos į visas politikos sritis, kaip siūloma pagal 2 scenarijų;

(¹) Atliekant šią apklausą buvo gauta daugiau kaip 400 atsakymų. Rezultatus ir daugiau informacijos galima rasti adresu https://cor.europa.eu/en/news/Pages/SDGs_survey.aspx

8. pabrėžia, kad reikia išorės veiksmų, kuriuos siūlo 3 scenarijus. Tačiau jeigu būtų orientuojamasi vien į išorės veiksmus, ne tik nukentėtų ES reputacija tarptautiniu lygmeniu, bet ir nebūtų galima pripažinti fakto, kad ES ir jos valstybėms narėms dar toli iki visų DVT įgyvendinimo, o tai taip pat trukdytų pažangai siekiant jų ES;
9. pabrėžia, kad įgyvendinant DVT reikia platesnio užmojo visais – Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos – lygmenimis;

Regionų ir miestų įtraukimas

10. pabrėžia, kad norint įgyvendinti tikslą nė vieno nepalikti nuošalyje reikia, kad visi valdymo lygmenys užtikrintų įvairialypmenę integraciją ir tarpusavyje stiprinančios ir nuoseklios (teritorinės) politikos formavimą. Ragina sukurti mechanizmą, kuris leistų peržiūrėti pažangą ir nustatyti pagrindinius DVT įgyvendinimo sunkumus vietos lygmeniu ir užtikrinti, kad ištekliai būtų naudojami efektyviai;
11. pažymi, kad norint pasiekti 65 % 169 uždavinių, kurie sudaro 17 DVT, reikia, kad DVT įgyvendinimo ir stebėsenos procese aktyviai dalyvautų regionai ir miestai ^(?). Miestai ir regionai pritaiko DVT vietos lygmeniui, būdami ne vien vykdytojai, bet ir arčiau piliečių, verslo ir vietos bendruomenių esančiais politikos formuotojais. RK ir EBPO apklausos rezultatai dar labiau patvirtina, kad miestai ir regionai mobilizuojasi, nes 59 % respondentų nurodė šiuo metų įgyvendiną DVT. Daug Europos regionų ir miestų ^(?) pirmieji ėmėsi šio DVT pritaikymo vietos lygmeniui ir parodė, kad regionai ir miestai yra būtini norint veiksmingai ir sparčiai įgyvendinti DVT;
12. pabrėžia vaidmenį, kurį atlieka daug žadančios pradininkų iniciatyvos, pavyzdžiui, EBPO „Miestai ir regionai – už darnaus vystymosi tikslus“ ir JT platforma „25 + 5 SDG Cities Leadership Platform“ (pastaroji savo uždavinius pasiekti tikisi likus 5 metams iki 2030 m.), padedant savanoriams regionams ir miestams DVT pritaikyti vietos lygmeniui;
13. pabrėžia, kad, remiantis tyrimu dėl teritorinio požiūrio į DVT ^(*), svarbu stiprinti regionų ir miestų gebėjimus pritaikyti DVT vietos lygmeniui ir didinti dabartinių iniciatyvų matomumą, taip pat skatinti regionus ir miestus naudotis ES Paramos struktūrinėms reformoms tarnybos ^(?), kurios tikslai turėtų būti suderinti su DVT, pagalba;
14. išipareigoja remti DVT pritaikymo vietos ir regionų lygmeniui procesą ir vengti darbo dubliavimosi, puoselėjant partnerystę su tarptautinėmis ⁽⁶⁾ ir Europos asociacijomis ⁽⁷⁾;
15. pabrėžia svarbų Europos Komisijos ir Regionų komiteto, taip pat kitų Europos organizacijų vaidmenį visoje ES skatinant regionų ir miestų tarpusavyje vertinimą, mainus, bendradarbiavimą ir mokymąsi vieniems iš kitų;
16. ragina visapusiškai pripažinti regionų vaidmenį pritaikant DVT vietos lygmeniui ES. Vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo formuojant vertybes ir visuomeninius santykius, todėl aišku, jog būtina jas įtraukti į visoje ES darnų vystymąsi užtikrinančių priemonių kūrimą;
17. atkreipia dėmesį į tai, kad kai kurių ES teritorijų vystymasis, demografija, gamybos struktūra ir industrializacijos lygis labai skirtingi, todėl mažiau išsivysčiusių regionų, atokių ir salų regionų, taip pat regionų, kurių laukia energetikos pertvarka, atveju būtinas lankstus ir į vietos lygmenį orientuotas požiūris;
18. pritaria, kad būtų steigama Europos regionų praktikos DVT srityje bendruomenė, kuriai vadovautų Regionų Vyriausybių tinklas tvaraus vystymosi labui (nrg4SD);
19. pabrėžia, kad visame pasaulyje, o taip pat ir pačiose ES valstybėse bei tarp jų esama ryškaus ekonominio, socialinio ir teritorinio atotrūkio. Nors darnaus vystymosi tikslai 11-uoju DVT reagoja į urbanizacijos iššūkį, mums reikia užtikrinti subalansuotą regioninę plėtrą ES, kad nė vienas ir nė viena teritorija nebūtų palikta nuošalyje;

^(?) UN Sustainable Development Solution Network (2016), *Getting Started with the SDGs in Cities. A Guide for Stakeholders*, <http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2016/07/9.1.8.-Cities-SDG-Guide.pdf>

^(?) Tokių kaip Baskų kraštas, Alandų salos, Espas, Gentas, Utrechtas ir Šiaurės Reinas-Vestfalija.

⁽⁴⁾ RK užsakymu atliktas tyrimas „Teritorinis požiūris siekiant darnaus vystymosi tikslų ES įgyvendinimo – Europos regionų komiteto vaidmuo“ (2019 m.).

⁽⁵⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Reformų rėmimo programa ir Europos investicijų stabilizavimo funkcija“ (2018/3764, 12 punktą, pranešėja Olga Zrihen (BE/PES)).

⁽⁶⁾ Tokiomis organizacijomis kaip EBPO, ICLEI, iniciatyva UNDP-ART ir UN-Habitat ir tokiomis tarptautinėmis asociacijomis kaip nrg4SD, UCLG arba Pasauline darbo grupe.

⁽⁷⁾ Tokiomis kaip CEMR, EUROCIITIES, CPMR, ESDN, Klimato aljansas arba EEAC tinklas.

20. pabrėžia veiksmingos vietos, regioninių, nacionalinių ir ES lėšų (viešųjų ir privačių) sinergijos ir integravimo, taip pat viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo sąveikos su strategine plėtra ir investicijomis svarbą siekiant iki 2030 m. įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus;

21. pabrėžia, kad sanglauda yra pagrindinė ES investavimo priemonė regionams ir miestams įgyvendinant DVT ir užtikrinant ekonominį, socialinį ir teritorinį vystymąsi; todėl prašo, kad kitą 2021–2027 m. laikotarpį ES sanglaudos finansavimas išliktų prieinamas visiems regionams, skatinant visų piliečių dalyvavimą, remiantis teisiškai įpareigojančiu Europos partnerystės elgesio kodeksu. Būsima ES sanglaudos politika turėtų geriau suderinti savo tikslus su DVT, tuo užtikrinant geresnį veiksmų įgyvendinimą ir nuoseklumą;

22. pabrėžia, kad, nors DVT ir apima miestams skirtą tikslą (11 DVT), nėra specialaus regioninio tikslo ir regionų plėtra paminėta tik netiesiogiai, žemės naudojimui skirtoje dalyje. Todėl geras sanglaudos politikos ir DVT suderinimas reiškia, kad naujos ES sanglaudos politikos finansavimo programavimas apima visus su teritorijomis susijusius DVT, o ne tik 11-ąją DVT;

23. atkreipia dėmesį į Europos miestų darbotvarkės modelį, kuriuo puoselėjamas visų valdymo lygmenų dialogas tvarios miesto plėtros klausimu. Šis procesas taip pat galėtų įkvėpti būsimos 2019–2024 m. ES strateginės darbotvarkės valdymo struktūrą, kad ES galėtų efektyviau įveikti sunkumus, išskylančius įgyvendinant DVT;

24. pabrėžia RK pasiūlymo ⁽⁸⁾, kad būsima sanglaudos politika po 2020 m. turėtų padėti regionams ir miestams pritaikyti DVT vietos lygmeniu, potencialą ir siūlymą tvarios miestų plėtros strategijų įgyvendinimą pritaikyti jų vietos realijoms;

25. pabrėžia žemės ūkiui, moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirtų ES finansavimo priemonių ir ESIF svarbą ir jų sinerginį naudojimą su sanglaudos fondais siekiant visapusiškai įgyvendinti DVT;

Visų suinteresuotųjų subjektų įtraukimas

26. pabrėžia, kad dėl transformuojamojo DVT pobūdžio visiems visuomenės ir ekonomikos sluoksniams reikia prisiimti atsakomybę už DVT; pabrėžia privačiojo sektoriaus ir ekonominio pagrindimo svarbą iki 2030 m. siekiant DVT ir įgyvendinant susijusius uždavinius;

27. primena, kad žmonės yra DVT pagrindas ir kad partnerystė, dalyvavimas ir įgalėjimas yra pagrindinės darnaus vystymosi vertybės. Būtina, kad įvairiausio amžiaus piliečiai, įvairovei atstovaujanti pilietinė visuomenė, akademinė bendruomenė, viešosios institucijos ir privatusis sektorius dalyvautų įvairių suinteresuotųjų subjektų dialoguose, kad būtų ieškomi ir drauge randami sprendimai, kaip pasiekti DVT, kartu tinkamai subalansuojant neišvengiamus kompromisus;

28. pabrėžia, kad, siekiant DVT ir pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo, labai svarbų vaidmenį atlieka pagal principą „iš apačios į viršų“ veikiančios judėjimai, palankios sąlygos ir verslumas miestuose ir regionuose;

29. remia daugiašalę informavimo apie darnaus vystymosi pranašumus veiklą, užtikrinančią atitinkamo ilgalaikio požiūrio formavimą visuomenėje ir visose amžiaus grupėse;

ES valdymas DVT srityje

30. ragina naujos kadencijos Europos Komisiją imtis vadovaujamo vaidmens ir pradėti taikyti daugiapakopį, daugiasubjektį ir tarpsektorinį valdymą, kaip 1 scenarijaus dalį, sudarant sąlygas integruoti visus DVT aspektus į visų sričių ES politiką, kartu visais politikos formavimo etapais užtikrinant skirtingų sektorių politikos nuoseklumą ir įtraukiant visus valdymo lygmenis ir suinteresuotuosius subjektus, įskaitant piliečius;

31. pabrėžia, kad labai svarbu yra mokytis, nes politinė lyderystė yra nepaprastai svarbi; pažymi, kad tiek politikams, tiek valdymo institucijų darbuotojams reikia mokymų ir praktikos apie DVT ir kad kiekviena ES institucija turi integruoti DVT į savo pačios valdymą;

⁽⁸⁾ Europos regionų komiteto nomonė dėl būsimo Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo po 2020 m.

32. rekomenduoja, kad būsimas Europos Komisijos pirmininkas Komisijoje sudarytų specialią grupę, kuri dirbtų su visais Komisijos nariais ir DVT požiūriu įvertintų visus politinius pasiūlymus. Tokia grupė turėtų atkreipti dėmesį į galimus konfliktus ir būtinus kompromisus ir jai būtų patikėtas DVT integravimas į visų sričių ES politiką. Grupės veikla apimtų ir intensyvių koordinavimą generalinių direktoratų lygmeniu;
33. ragina būsimą Europos Komisijos pirmininką kiekvienais metais skaitant kasmetinį pranešimą apie Sąjungos padėtį apie DVT įgyvendinimą informuoti Europos Parlamentą, o taip pat Bendrųjų reikalų tarybą;
34. ragina Tarybą skatinti DVT įgyvendinimą ir puoselėti tarpusavio mokymąsi nacionaliniu lygmeniu, Bendrųjų reikalų taryboje aptariant savanoriškus nacionalinius vertinimus, prieš pranešimus, kurie numatomi JT aukšto lygio politiniuose forumuose;
35. ragina Europos Parlamentą, kaip vieną iš teisėkūros institucijų, integruoti DVT į visas savo susijusias politikos bylas ir įtraukti visus komitetus, kurių darbas susijęs su DVT įgyvendinimu; ragina skirtinguose komitetuose paskirti nuolatinius pranešėjus DVT klausimais;
36. įsipareigoja kompleksiskai ir nuosekliai dirbti DVT srityje ir integruoti juos į visų RK komisijų darbą ir į visas nuomones;
37. siūlo bendradarbiauti su Komisija ir kitais partneriais stebint DVT įgyvendinimą vietos ir regionų lygmeniu; teigiamai vertina Europos Komisijos organizuojamos DVT įvairių suinteresuotųjų subjektų platformos darbą kaip atviro ir dalyvaujamojo valdymo pavyzdį; tvirtai pritaria tolesniam jos gyvavimui, kad į įtraukų dialogą darnaus vystymosi klausimais būtų pakviesti regionai, miestai, pilietinė visuomenė, akademinė bendruomenė, verslas ir atsirastų atsakomybė už DVT;
38. teigiamai vertina faktą, kad Europos Komisija įtraukė platformos rekomendacijas į diskusijoms skirtą dokumentą;
39. numato, kad platforma turėtų tapti nuolatiniu konsultaciniu organu, kuris konsultuotų ES sprendimus priimančias institucijas – Europos Komisiją, Tarybą ir Europos Parlamentą dėl visa apimančios strategijos dėl darnios Europos iki 2030 m., taip pat informuotų naujuosius Europos Komisijos narius ir EP narius apie DVT;
40. ragina nuolat įtraukti nacionalines ir subnacionalines platformas į ES įvairių suinteresuotųjų subjektų platformos darbą, siekiant sustiprinti pastarosios darbą ir atstovaujumą;
41. ragina visas ES institucijas, įskaitant Europos Komisiją, Tarybą, Europos Parlamentą, taip pat Europos regionų komitetą ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą, dalyvauti nuolat vykstančiame tarpinstituciniame dialoge dėl DVT, kad, vadovaujantis 17 DVT, būtų užtikrintas politikos nuoseklumas;

DVT integravimas į ES politiką

42. ragina Europos Komisiją naudotis geresnio reglamentavimo gairėmis kaip priemone, padedančia rengti teisės aktus atsižvelgiant į visus DVT aspektus. Šios gairės turėtų aiškiai nurodyti visus kintamuosius, į kuriuos reikia atsižvelgti norint siekti tvarumo;
43. teigia, kad kompromisai tarp skirtingų DVT aspektų bus neišvengiami, ir ragina sistemingai atlikti *ex-ante* poveikio vertinimus, kurie leistų nustatyti galimą sinergiją ir konfliktus, taip pat įvertinti kompromisus skaidriai, atsižvelgiant į artimiausią ir ilgalaikį poveikį. Teritorinio poveikio vertinimai ir dalyvaujamosios diskusijos su piliečiais ir suinteresuotaisiais subjektais vietos ir regionų lygmeniu padės užtikrinti, kad sprendimai būtų sutinkami palankiai ir politikos formavimas būtų tinkamas;
44. rodydamas pavyzdį kitoms institucijoms ir organizacijoms, įsipareigoja kiekvienais metais rengti konferencijas, kuriose būtų pristatoma vietos ir regionų valdžios institucijų patirtis ir geriausios praktikos pavyzdžiai;

45. ragina visas ES institucijas ir valstybes nares suderinti Europos semestrą su DVT ir paskesne ES strategija dėl darnios Europos iki 2030 m. Daugiametis valdymas turėtų užtikrinti, kad Europos semestras padėtų įgyvendinti ES strategiją ir taptų DVT koordinavimo ir vykdymo užtikrinimo priemone, todėl metinė augimo apžvalga taptų „Metine darnaus vystymosi apžvalga“;
46. ragina rengti daugiametę ES darnaus vystymosi apklausą, kuria būtų pradėtas daugiametis nacionalinis rekomendacijų peržiūros ir ataskaitų teikimo ciklas. Šioje apklausoje reikėtų įvertinti ES strategijos įgyvendinimą ir valstybių narių darnaus vystymosi veiksmų planus. Tai galėtų tapti pagrindu ES šalių savanoriškiems nacionaliniams vertinimams JT kontekste;
47. prašo, kad į darnaus Europos semestro valdymą Komisijoje būtų įtrauktos visos susijusios Komisijos tarnybos ir būtų vengiama „izoliuoto pobūdžio iniciatyvų“;
48. pakartoja savo prašymą, kad Europos semestro valdymas remtųsi partnerystės ir daugiapakopio valdymo principais, pagal elgesio kodeksą nuo pat metinio ciklo pradžios kaip visateisius partnerius įtraukiant ES regionus ir miestus ⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾;
49. ragina ES institucijas naudoti ES biudžetą tam, kad DVT būtų integruoti į visų sričių politiką, visų pirma sustabdant iškastinio kuro subsidijavimą ir stiprinant darnumo kriterijus viešojo pirkimo srityje;
50. patvirtina, kad reikia stebėti DVT įgyvendinimą, ir ragina smulkiau suskirstyti duomenis, bent jau NUTS 2 lygmeniu, o prireikus ir vietos lygmeniu, kad būtų sudarytos sąlygos geriau formuoti politiką tais atvejais, kai nacionalinis vidurkis yra klaidinantis;
51. pakartoja ⁽¹¹⁾, kad negalima apsiriboti tik BVP – reikia naudoti papildomus rodiklius, kurie nebūtų vien tik ekonominiai, bet atspindėtų ir pokyčius skatinantį DVT pobūdį, ir kurie turėtų būti nustatomi NUTS 2 lygmeniu, bent pasitelkiant smulkiau suskirstytus, su DVT įgyvendinimu susijusius duomenis;
52. pažymi, kad pirmaujantys regionai ir miestai renkia savo pačių rodiklius ir renka duomenis bendradarbiaudami su vietos subjektais, taip pat ir privačiajame sektoriuje. Vietos rodiklių kūrimas yra labai gera proga puoselėti dalyvavimą ir atsakomybę. Tačiau 40 % RK ir EBPO apklausos respondentų nenaudoja jokių rodiklių ES rodiklių naudoti negalima, nes NUTS 2 lygmeniu nėra duomenų, kurie leistų minėtus rodiklius naudoti vietos mastu;
53. siūlo, kad ES Jungtinis tyrimų centras įsteigtų miesto DVT duomenų platformą ir parengtų Europos miestų, kurie savanoriškai įgyvendina DVT, vadovą; taip pat atkreipia dėmesį į *World Council on City Data* atliktą darbą – parengtus ISO standartus pažangių ir atsparių miestų rodikliams, ir į EBPO darbą rengiant vizualizacijos priemonę, kuri, kad būtų atsižvelgta į regionų skirtumus, suderino oficialius ir modeliuojamus regionų ir vietos lygmens rodiklius;
54. ragina Eurostatą į savo metinę stebėsenos ataskaitą įtraukti šį darbą ir nustatytą pažangą, paliekant vietos ir kokybiniais duomenimis. RK yra pasiruošęs bendradarbiauti ir puoselėti bendradarbiavimą su šiais partneriais, kad būtų galima stebėti DVT įgyvendinimą vietos ir regionų lygmeniu;
55. pakartoja, kad daugelis regionų ir miestų daro pažangą ir pirmauja šiame perėjimo procese sėkmingai įgyvendindami principu „iš apačios į viršų“ paremtas iniciatyvas, pavyzdžiui, Merų paktą dėl klimato ir energetikos ir RK ambasadorių veiklą šioje srityje. Šie judėjimai pagal principą „iš apačios į viršų“ gali įgauti naują pagreitį ir tapti tvirtu žingsniu į priekį įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus;

DVT išorės matmuo

56. teigia, kad įgyvendindama DVT ES atsižvelgia į jų išorės matmenį, taip pat ir į savo vidaus politikos išorinį poveikį kaip, pavyzdžiui, yra BŽŪP ar prekybos atveju. Vidaus ir išorės matmenys nėra atskiri pasauliai ir dėl darnaus vystymosi būtina siekti politikos nuoseklumo;

⁽⁹⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Europos semestro valdymo gerinimas: elgesio kodeksas dėl vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo“ (COR 2016/5386).

⁽¹⁰⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Europos semestras ir sanglaudos politika: struktūrinių reformų ir ilgalaikių investicijų derinimas“ (2018/5504).

⁽¹¹⁾ 2016 m. vasario 11 d. priimta Europos regionų komiteto nuomonė „Teritorinio vystymosi rodikliai – BVP ir kiti rodikliai“.

57. prašo ES, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu kurti partnerystę, kuri vystomuoju bendradarbiavimu padėtų įgyvendinti DVT;

58. prašo geriau vykdyti pasaulinių tiekimo grandinių stebėseną, užtikrinant pagarbą teisinės valstybės principui ir žmogaus teisėms ir siekiant, kad būtų įgyvendinama žiedinės ekonomikos praktika ir būtų vengiama išteklių pereikvojimo;

59. tvirtina, kad svarbus vaidmuo tenka decentralizuotam bendradarbiavimui ir RK iniciatyvoms, tokioms kaip EK ir RK forumas „Miestai ir regionai vystomojo bendradarbiavimo labui“, kuris 2019 m. vasario mėn. subūrė daugiau kaip 500 dalyvių iš 80 šalių ir kuriame dėmesys buvo sutelktas į tvarias miestų partnerystes ir parengta konkrečių politinių rekomendacijų, kaip skatinti darnų vystymąsi pasitelkiant regionines ir vietos partnerystes, arba Nikosijos iniciatyva, skirta Libijos savivaldybėms remti. Šios RK iniciatyvos parodo, kad ES parama neturėtų būti skiriama tik didelio masto partnerystės projektams tarp didelių miestų, bet ji turėtų būti priinama ir decentralizuoto bendradarbiavimo iniciatyvoms, kuriose dalyvauja įvairių dydžių ir skirtingų tipų teritorijos;

60. apgailestauja, kad Europos Komisijos pasiūlymas dėl naujos Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (KPTBP) neapima teminės finansavimo linijos, kuri būtų skirta vietos valdžios institucijoms remti;

61. ragina Europos Komisiją remti ekonominę ir socialinę jaunimo, moterų ir iškeldintų gyventojų grupių integraciją besivystančiose šalyse. Decentralizuoto bendradarbiavimo partnerystės logika gali padėti požiūrį į migraciją kaip į grėsmę pakeisti požiūriu į migraciją kaip į galimybę, ypač atsižvelgiant į svarbų regionų ir miestų vaidmenį, kurį jie atlieka integruodami migrantus į savo priimančias visuomenes;

ES politika

62. sutinka su diskusijoms skirtu dokumento įvertinimu ir pasiūlymu dirbti toliau pirmenybę teikiant keturiems politikos branduoliams ir keturiems horizontaliesiems veiksniams, tačiau turi papildomų pastabų:

63. primygtinai teigia, kad, neapsiribojant pasiūlymu padidinti klimato kaitos aspekto integravimo tikslą 25 %, pagal naująją DFP darniam vystymuisi turėtų būti skirti atitinkami finansiniai ištekliai ir taip pat užtikrinama, kad dėl neskiriamo finansavimo nenukentėtų DVT įgyvendinimas;

64. pabrėžia, kad reikia skubiai patvirtinti strategijas ir nustatyti veiksmus siekiant tausiai išteklius naudojančios žiedinės ekonomikos, nedelsiant įgyvendinant Paryžiaus susitarimą;

65. akcentuoja, kad RK atskiroje nuomonėje ⁽¹²⁾ plačiau nagrinėja sąsajas tarp JT darnaus vystymosi tikslų, ekologinės pertvarkos ir Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos. Šioje nuomonėje bus išdėstytas strateginis ES miestų ir regionų požiūris į perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų, klimatui nekenkiančios, tausiai išteklius naudojančios ir biologine įvairove grindžiamos ekonomikos.

66. teigia, kad tvarus vartojimas ir gamyba taip pat reiškia, kad reikia mažinti neatsinaujinančiųjų išteklių naudojimą absoliučiais skaičiais ir pereiti ne tik prie efektyvaus išteklių naudojimo, bet ir stengtis apsiriboti turimais išteklių;

67. pabrėžia ypatingą bioekonomikos potencialą didinti nepriklausomybę nuo iškastinio kuro ir, skatinant anglies dioksido poveikio neutralizavimą, priešintis klimato kaitai. Kuo didesnis biologinių produktų naudojimas kiek galima didesniame sektorių skaičiuje taip pat padeda išsaugoti bei kurti naujas darbo vietas naujose ir tvariose rinkose, ypač tuose regionuose, kuriuose iki šiol buvo mažiau pramonės;

68. teigia, kad padedant regionams galima įgyvendinti tikslą per ateinančią dešimtmetį gerokai padidinti inovacinei biopramonei tenkančią bendrojo vidaus produkto dalį;

69. ragina imtis tolesnių veiksmų, susijusių su Komisijos „Tvaraus augimo finansavimo veiksmų planu“, nes lėšos turi būti naudojamos paskatinti tokius pokyčius, kurie užtikrina tvarumą, o ne tik finansinę grąžą ⁽¹³⁾;

⁽¹²⁾ „Siekiant tvarios Europos iki 2030 m. Tolesnė veikla, susijusi su JT darnaus vystymosi tikslais, ekonomikos perėjimas prie ekologijos ir Paryžiaus susitarimas dėl klimato kaitos“ (ENVE-VI/039), pranešėja Sirpa Hertell (FI/EPP).

⁽¹³⁾ 2018 m. gruodžio 6 d. priimta Europos regionų komiteto nuomonė „Tvaraus augimo finansavimas“ (2182/2018).

70. ragina siekti, kad Europos verslo ir pramonės sektoriai prisidėtų prie darnaus vystymosi, kuris turėtų tapti neatsiejama Europos pramonės strategijos 2030 dalimi, tuo padedant įmonėms ir pramonės sektoriams sparčiau pereiti prie tvaresnės praktikos. Tokį pasiūlymą savo rekomendacijose jau pateikė ES DVT įgyvendinimo siekiančių įvairių suinteresuotųjų subjektų platforma ir jis turėtų būti plačiau aptartas aukšto lygio pramonei skirtoje apskritojo stalo diskusijoje „Pramonė 2030“, kurioje su DVT kartu reikėtų aptarti bioekonomikos klausimus;

71. pažymi, kad laikantis Sąjungos politikos suderinamumo vystymosi labai principo, BŽŪP turėtų skatinti tvaraus žemės ūkio vystymą besivystančiose šalyse, kad kaimo gyventojai nepalikėtų savo vietovių ir būtų užtikrintas apsirūpinimas maistu. Šiuo tikslu reikia siekti, kad ES žemės ūkio ir maisto produktų eksporto kainos nebūtų mažesnės už gamybos išlaidas Europoje;

72. apgailestauja, kad judumo klausimu diskusijoms skirtame dokumente nekalbama apie viešojo transporto prieinamumo svarbą kuriant tvarias miestų ir regionų transporto sistemas ir apie lemiamą vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį šioje srityje;

73. siūlo, kad naujas ES darnaus vystymosi darbotvarkės postūmis tarptautiniu lygmeniu apimtų iniciatyvas, kuriomis siekiama sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį Tarptautinės jūrų organizacijos (IMO) (jūrų transporto) ir Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) (oro transporto) lygmeniu, visų pirma atsižvelgiant į ES raginimą taikyti pasaulinį mokestį žibalui, o, jei nebus pasiektas susitarimas taikyti tokį mokestį ICAO lygmeniu, ragina ES pagalvoti apie galimybę imtis vienašalio veiksmo, pavyzdžiui, panaikinti atleidimą nuo mokesčių aviaciniam kuroi, skirtam ES vidaus skrydžiams, arba nustatyti kuro mokestį už krovinių pervežimą oro transportu;

74. pažymi, kad Europos judumo pramonei savo konkurencingumą reikia didinti inovacijomis. Vietos ir regionų valdžios institucijos, bendradarbiaudamos su privačiuoju sektoriumi ir remiamos ES biudžetu, turi imtis alternatyvių degalų ir skaitmeninės kelių infrastruktūros įgyvendinimo plano;

75. atsižvelgdamas į didelę socialinę nelygybę, apie kurią kalbama diskusijoms skirtame dokumente, pavyzdžiui, kad daugiau kaip 22 % ES piliečių gresia skurdas, pakartoja savo raginimą visiškai įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį ir ne mažiau dėmesio skirti tokiems socialinio tvarumo veiksniams kaip aplinkosauginis tvarumas, kad būtų galima įrodyti, jog ES stengiasi nė vieno žmogaus ir nė vieno regiono nepalikti nuošalyje. Esama įrodymų, kad socialiai pažeidžiamos teritorijos dažnai patiria ir didžiausią neišsprendimą nedarnaus vystymosi poveikį;

76. prašo, kad Europos socialinių teisių ramsčiui būtų taikoma labiau regioninio lygmens stebėseną. RK šiuo metu rengia regioninę socialinių rodiklių suvestinę, kurią būtų galima naudoti šiuo tikslu;

77. pažymi, kad ypatingą dėmesį reikia skirti vyresnių žmonių aktyvumo ir sveikatos propagavimui Europoje ir vietoj institucinio požiūrio vadovautis bendruomeniniu požiūriu;

78. pakartoja savo raginimą įgyvendinti Europos būsto darbotvarkę⁽¹⁴⁾, kuri, atsižvelgiant į ES miestų teminę partnerystę būsto klausimu, būtų labai naudinga įgyvendinant DVT – 11 (darnūs miestai ir bendruomenės), taip pat 1 (skurdo panaikinimas), 7 (energija už prieinamą kainą) ir 10 (nelygybės mažinimas);

79. akcentuoja, kad prisidedant ES regionams ir miestams, skaitmeninių technologijų plėtra gali transformuoti demografinius pokyčius suteikdama treją naudą Europai: pagerinti senėjančių gyventojų gyvenimo kokybę, padėti pereiti prie tvaresnių sveikatos ir priežiūros sistemų ir kurti tvarų ekonominį augimą ir darbo vietas senjorų ekonomikoje;

80. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka esminis vaidmuo lyčių pusiausvyros klausimu, tačiau pripažįsta, kad moterims dar labai nepakankamai atstovaujama ES, kur tik 15 % išrinktų merų, 32 % savivaldybių tarybų narių ir 33 % regioninių parlamentų narių ar asamblėjų narių yra moterys⁽¹⁵⁾;

81. pritaria neformaliojo mokymosi ir savišvietos būdu įgytų įgūdžių pripažinimui ir propagavimui dirbant su jaunimu. Jaunimo ir sporto organizacijos, siūlančios nemokyklinės aktyvaus pilietiškumo neformaliojo švietimo ir savišvietos programas, yra ypač svarbios gerinant jaunimo įgūdžius ir kompetencijas;

⁽¹⁴⁾ 2017 m. gruodžio 1 d. priimta Europos regionų komiteto nuomonė „Europos būsto darbotvarkės kūrimas“ (CDR 1529/2017).

⁽¹⁵⁾ Europos lyčių lygybės institutas, Lyčių statistikos duomenų bazė, 2017 m.

82. pabrėžia ES pažangiosios specializacijos metodikos potencialą būti svarbia politikos „Darni Europa iki 2030 m.“ dalimi. Jungtinio tyrimų centro (JRC) pažangiosios specializacijos platforma padeda regionams naudoti struktūrinius fondus sujungiant savo regionines inovacijų strategijas su DVT, įskaitant RK ir JRC organizuojamus renginius „Mokslas ir regionai“. Pažangiosios specializacijos ir DVT įgyvendinimo regionų lygmeniu papildomumas suteikia būtinos papildomos vertės tvariam augimui;

83. pabrėžia, kad apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema turėtų būti vienas iš būtinų kitų diskusijoms skirto dokumento įgyvendinimo žingsnių;

84. apgailestauja, kad paskutiniame pranešime apie Sąjungos padėtį nebuvo kalbama apie „išsamų abiejų žemynų ES ir Afrikos laisvosios prekybos susitarimą“. Šis susitarimas turėtų remtis DVT ir didžiuliu vaidmeniu, kurį prekyba gali atlikti padedant tuos tikslus pasiekti;

85. ragina atnaujinti socialinį dialogą įmonių valdymo srityje, skatinant DVT ir naujus verslo modelius, kurie stiprintų ekonominę demokratiją siekiant darnaus augimo;

86. teigia, kad socialinė ekonomika atlieka pozityvų vaidmenį sprendžiant nedarbo problemas ir skatinant įtraukų ir tvarų augimą. Tai yra ypač svarbu tuose regionuose, kurie yra paliesti emigracijos, spartaus gyventojų senėjimo, ekonominio dinamiškumo trūkumo ir žemo verslumo lygio. Tokiuose regionuose socialinės ekonomikos organizacijos yra vienas iš būdų geraiis ketinimais skatinti verslumą ir geriausią vietos išteklių panaudojimą.

2019 m. birželio 26 d. Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*
Karl-Heinz LAMBERTZ